

Embracing
Intersectionality
for Health Equity
& Justice

ZANA YA UCHAMBUZI WA SERA INAYOTEGEMEA UUNGANISHO-MBALI

Hii ni Zana ya Uchanganuzi wa Sera ya Make Way Consortium ya msingi wa uunganisho-mbali (IBPA). Itakusaidia kuchanganua sera zinazohusiana na afya na haki za kingono na uzazi (SRHR), pamoja na mifumo ya afya, kupitia lenzi ya uunganisho-mbali.

JEDWALI LA YALIYOMO

- 1: Utangulizi
- 2: Zana
- 3: Jinsi ya kutumia zana hatua kwa hatua
- 4: Hatua zinazofuata
- 5: Taarifa zaidi
- 6: Nyenzo za ziada

1. UTANGULIZI

Sera na sheria mara nyingi huonekana kama hati zilizo na mamlaka ambayo hayawezi kutiliwa shaka. Kwa kutumia zana hii, unatambua kuwa sera zimeandikwa na watu. Watu ambao wameumbwa na jamii na wana upendeleo wao, kwa njia fulani, ni wabinafsi. Sera mara nyingi huathiriwa na mienendo ya nguvu isiyo sawa. Zana hiki ni mfumo wa kutoa thamani kwa ubinafsi huo na kufichua usawa wa nguvu. Kwa njia hiyo, inakupa mwongozo wa kubadilisha kanuni za nguvu, ambayo ni muhimu katika njia ya uunganisho-mbali ya utetezi.

Utapata nini kutoka kwa zana?

- » Zana hutoa ramani ya mchakato wa uchambuzi wa sera. Inakuruhusu kuamua ni washikadau gani na sera gani za kuchunguza zaidi, wapi kuna uwezekano wa ushirikiano, na fursa na changamoto zipi zinaweza kuwa. Utumiaji wa zana hukuwezesha kuuliza maswali muhimu kuhusu sera, kujua ni nani anayeisimamia, na kutafakari pointi ambazo hazitaangaziwa katika mchakato wa mara kwa mara wa uchanganuzi wa sera.
- » Zana inaongeza njia ya kufikiri ya uunganisho-mbali kwa jinsi tunavyoangalia mienendo ya msingi ya sera.
- » Zana kinafanya sera kuwa na utu- mchakato wa kutunga sera na watu wanaofaidika/wanaoathiriwa nayo. Inatusaidia kuhama katika mfumo unaoweka lengo la "kutomwacha yeyote nyuma" katikati ya kila sera.

2. ZANA

Zana hii ina maswali 36, yaliyogawanywa katika kategoria 8 (tazama [kiambatisho 1](#)):

- » sera inahusu nini
- » mfumo ikolojia wa sera
- » mitazamo inayoshikilia sera
- » mchakato wa kuunda sera

- » watu au vitambulisho ambavyo sera inashughulikia
- » jinsi sera inavyofanya kazi
- » ufuatiliaji na tathmini ya sera
- » uwajibikaji

Zana na matokeo yake inaweza kutumika na vikundi tofauti:

- » Kuna wachambuzi: watu wenye ujuzi juu ya uundaji wa sera
- » Kuna watetezi: ambao wanaweza kutumia matokeo ya wachambuzi kushawishi na kufuatilia
- » Na kuna makundi yanayolengwa mapana zaidi ya sera zilizopo ambayo yanaweza kufahamishwa na kufunzwa kwa zana hii
- » Kwa kweli, vikundi tofauti vinaweza kuingiliana. Unaweza kuwa mchambuzi na mtetezi!

Tungekushauri ufikirie IBPA kama mchakato shirikishi. Unaweza, kwa kweli, kuifanya kama mazoezi ya mtu binafsi, lakini thamani ya habari unayopata itatofautiana. Kwa mfano, ukifanya zoezi hilo na wawakilishi kutoka miungano mingine au maeneo yanayovutia sera, utaweza kupata maelezo kutoka kwa mtazamo ambao huenda hukutarajia. Hii ndiyo kiini cha uunganisho-mbali: kutambua kwamba maoni na ujuzi wako unaweza kutofautiana na mtu mwingine, na thamani ya hii kwa ushirikiano.

3. JINSI YA KUTUMIA ZANA HATUA KWA HATUA

Hatua ya 1: Kazi ya usuli

- » Tambua hati ya sera unayotaka kuchanganua. Kwa nini unataka kuichambua? Malengo yako ni yapi?
- » Chagua mbinu ifaayo, ukizingatia matarajio na rasilimali zilizopo. Inaweza kuwa kipindi cha mtandaoni au cha kikundi cha ana kwa ana. Au hata zoezi la mtu binafsi.
- » Je, unamhusisha nani katika zoezi hili la uchambuzi wa sera? Je, watu wanaathiriwa na sera ya sehemu hii? Je, umefikiria kuhusisha vijana, watu walio wachache, watu ambao sera inawalenga kweli?
- » Hakikisha unajua ni katika hatua gani ya mzunguko wa uundaji sera ambayo sera yako iko sasa. Mpangilio wa ajenda? Uundaji wa sera? Ushauri? Utekelezaji wa sera? Tathmini ya sera? Hii itakusaidia kufanya maamuzi zaidi juu ya uwezekano gani unao kwa ajili ya utetezi.
- » Fanya utafiti mapema. Kwa mfano, inaweza kuwa muhimu kujua zaidi kuhusu mchakato wa kufanya maamuzi wa watunga sera. Au kusikia kitu kutoka kwa watu ambao 'wanaishi' mada ya sera. Lakini usiingie sana kwa undani kabla. Utapata hisia bora ya kile utahitaji kuzingatia baada ya zoezi hilo.
- » Weka muktadha akilini. Je, sera inashughulikia suala nyeti katika muktadha unaofanya kazi? Kisha unaweza kufikiria kufanya uchambuzi katika nafasi salama (ya kimwili au ya kijiditali).
- » Ruhusu muda kwa washiriki kusoma sera kabla ya kipindi chako: ishiriki mapema iwezekanavyo. Iwapo muda unaruhusu, na kuna maombi kutoka kwa washiriki, unaweza kufikiria simu ya muhtasari kabla ya kikao cha IBPA kujibu maswali kuhusu waraka wa sera.
- » Ni muhimu kuwa na mtu ambaye ana ufahamu zaidi kuhusu sera kutoa muhtasari, na baadhi nyuma.

Hatua ya 2: Kupata kujua zana

- » Chukua muda kutazama maswali yote. Kulingana na ujuzi wako, na hatua ambayo sera iko kwa sasa, piga kura wakati wa kipindi kuhusu zipi zinafaa zaidi kujibu sasa. Kwa mfano, ikiwa sera inakaguliwa kwa sasa, unaweza kutaka kuzingatia maswali ya ufuatiliaji na tathmini.
- » Kulingana na muda ulio nao, na vipaumbele vyako, washiriki wanapaswa kupigia kura sehemu/sehemu zipi za sera kuzingatia.
- » **Usihisi ni lazima ujibu maswali yote katika kipindi kimoja!**
- » Amua mapema ni vipindi gani vya ufuatiliaji au kazi itahitajika.

Hatua ya 3: Uchambuzi

- » Zingatia sehemu na maswali yenye kura nyingi kwanza.
- » Jibu unachojua kulingana na utafiti ambao tayari umefanya.
- » Angazia ni maeneo gani au hoja zipi zinahitaji utafiti zaidi. Fikiria kuhusu maeneo, watu na rasilimali unazoweza kutumia kupata majibu ya maswali. Fikiria ni nani anayeweza kufikiwa kwa urahisi na ni nani asiyepatikana. Hata kama huwezi kuwasiliana na watu uliowatambua, kuwaorodhesha tayari ni mwanzo.
- » Tambua maswali ambayo ni muhimu lakini huwezi kujibu kwa sasa.
- » Mara baada ya kushughulikia maswali yote yaliyopigiwa kura ambayo yanaweza kujibiwa, pitia tena maswali yaliyosalia. Baada ya uchunguzi wa kwanza wa uchanganuzi, unaweza kupata kwamba maswali ambayo hayakuonekana kuwa kipaumbele mwanzoni sasa yanatoa maelezo zaidi na mtazamo tofauti.

Hatua ya 4: Uandishi

Baada ya kukusanya taarifa zozote zinazokosekana, anza kuweka pamoja uchanganuzi katika fomu ambayo italingana vyema na malengo yako ya utetezi na kundi lengwa.

- » Ikiwa unashirikiana na wengine kuhusu utetezi kuhusu suala hili la sera, shiriki mchakato na washirika wako na uamue njia bora ya kuichakata.

4. HATUA ZINAZOFUATA

Nini cha kufanya baada ya kumaliza mazoezi

Baada ya kuchanganua sera yako kupitia lenzi ya uunganisho-mbali, unaweza kutumia matokeo yako kutengeneza ushawishi na mpango wa utetezi ambao utaleta mabadiliko unayotaka kuona katika sera au utekelezaji wake. Unaweza pia kutumia matokeo ya uchanganuzi kuwafahamisha walengwa kuhusu fursa (na changamoto) zinazotolewa na sera. Tuna zana zingine ambazo zinaweza kukusaidia kwa hilo.

Vidokezo vya ziada

- » Aina kadhaa za hati zinaweza kuchukuliwa kuwa sera, na pia zinaweza kuchambuliwa kwa kutumia zana yetu: sheria, rasimu ya miswada, hati za kimkakati (kutoka kwa serikali, washirika wa maendeleo, mashirika ya kimataifa, n.k), ripoti, mipango ya utekelezaji ...
- » Huhitaji kila mara kujibu maswali yote 36 kwenye zana. Chagua zile ambazo zinafaa kwa aina ya sera na, muhimu zaidi, malengo yako ya kujifunza na utetezi.

- » Muda ambao zoezi linachukua inategemea ni maswali mangapi ungependa kujibu, au ni maelezo ngapi unataka kujumuisha. Tungependekezwa takriban saa 3-4, labda zigawanywe katika vipindi viwili. Hakuna kikomo, lakini kumbuka kuwa na mapumziko!
- » Ikiwa una zaidi ya washiriki 8, unaweza kufikiria kufanya kazi katika vikundi ibuka.
- » Kumbuka kwamba huna majibu yote, na pia hupaswi kutarajiwa kuwa nayo sasa. Huu ni mchakato wa mkusanyiko ambao utakuongoza katika kutambua maeneo ya ujuzi na ukuaji zaidi.
- » Kumbuka maswali ambayo hayakuwa muhimu katika hatua hii ya mchakato wa sera. Kumbuka aina ya maswali ambayo zana hutoa, ili uweze kufikiria juu yao unapoendelea na kazi yako.
- » Kufikiri katika hali ya viunganishi-mbali ni mchakato na unahitaji muda. Ili kutumia zana katika kazi ya kila siku, zingatia kuwa na zana inayopatikana kwa urahisi (kama vile chapa) ili kukumbuka maswali.

Maoni

Tunataka kusikia kutoka kwako! Tafadhali shiriki uzoefu wako wa zana na sisi. Tungependa kujifunza kuhusu jinsi ya kuboresha, ni maeneo gani yalikuwa muhimu kwako, na jinsi unavyopanga kutekeleza kazi yako kulingana na uchambuzi.

5. TAARIFA ZAIDI

Zana cha asili

Tulitegemea zana yetu ya Make Way IBPA kwenye zana ya IBPA iliyotengenezwa na Olena Hankivsky. Hii ni zana nzuri ambayo huweka msingi mzuri wa uchanganuzi wa sera kupitia lenzi ya uunganisho-mbali. Inafafanua dhana kuu za uunganisho-mbali na hutoa kanuni elekezi kuleta maswali kulingana na uchanganuzi.^[1] Hata hivyo, tuliirekebisha ili kufikia malengo ya Make Way vyema zaidi. Pia tumehakikisha kuwa ni ya vitendo na rahisi kwa watumiaji, inaweza kubadilika kulingana na hatua tofauti za uundaji wa sera, muhimu kwa sera za ndani, za kimtaifa, kitaifa, kikanda na kimataifa, na sehemu ya mwelekeo wa kujifunza.

Hapa unaweza kupata [maswali](#) ya zana ya Uchambuzi wa Sera ya Make Way ya msingi wa uunganisho-mbali.

6. NYENZO ZA ZIADA

- [Slaidi za PowerPoint: IBPA imeelezwa](#) (English)
- [PDF: Infographic IBPA imeelezwa](#) (English)
- [Peja 2: Zana ya Uchanganuzi wa Sera inayotegemea uunganisho-mbali](#) (English)

[1]Hankivsky, O., Grace, D., Hunting, G. et al. Mfumo wa uchanganuzi wa sera unaotegemea uunganisho-mbali: tafakari muhimu juu ya mbinu ya kuendeleza usawa. Int J Equity Health 13, 119 (2014). <https://doi.org/10.1186/s12939-014-0119-x>